

Siusinaartumik pensionisiat pillugit

Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummut nassuiaatit

Nalinginnaasumik nassuiaatit

1. Aallaqqaasiut

Utoqqalinermi pensionisiat pillugit malittarisassat aamma siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassat avissaartinneqarnissaannik naalakkersuinikkut kissaateqarnerup nassatarisaanik Inatsisartut peqqussutaannik siusinaartumik pensionisiaannaat pillugit aalajangersaasumik suliaqarnissaq pisariaqalersimavoq.

Utoqqalinermi pensionisiat aamma siusinaartumik pensionisiat manna tikillugu peqqussummi ataatsimi maleruagassiugaapput, tassalu pisortanit pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutaat nr. 9, 15. april 2003-meersoq.

Suleqatigiissitaliaq atorfilittanik inuttaqartoq pissutsinik nunami maani utoqqalinersiutillit atugaannik misissuigasuarlunilu nassuiaasiortussaq pissutsillu utoqqaat atugaasa qanoq iliorluni pitsanngorsaavigineqarnissaat pillugit siunnersuummik saqqummiussisussaq Naalakkersuisut 2006-imi upernaakkut pilersippaat.

Nassuiaat Inatsisartut 2006-imi ukiakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarpoq, utoqqalinermilu pensioneqartitseriaatsip siunissami qanoq ittuunissaa pillugu oqallinnermut tunngaviulluni. Naalakkersuisut tamanna tunngavigalugu pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuut nutaaq suliarisimavaat.

Utoqqalinermi pensionisiat aamma siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassat, malittarisassat atuuttut malillugit peqqussummi ataatsimi, pisortanit pensionisiat pillugit peqqussummi katersorneqarsimmata utoqqalinermi pensionisiat pillugit malittarisassat immikkoortinneqarnissaat, siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassat piusut siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutaannut nutaamut aamma allanneqartariaqarnerat pisariaqartilerpaa.

Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummi matumani siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassat pioreersut ingerlateqqinneqarsimapput. Tamatuma saniatigut kommunit Naalakkersuisunut kommunimi siusinaartumik pensioniallit pillugit paasissutissanik nassiussisarnissaat pillugu aalajangersakkamik ilanngussisoqarpoq. Tamatuma saniatigut inuit pineqartut allanngortinneqarsimapput, taamaalilluni 2010 aallarnerfigalugu peqqussut tamakkiisumik atuuttunngorpat inuit 18-iniit 65-it tunngaannut ukiullit, ullumikkumut mumingasumik inuit 18-it 63-illu akornanni

ukiullit siusinaartumik pensionisianik tunineqarsinnaalissapput, ullumikkut atuuttumut sanilliullugu inuit 18-it 63-illu akornanni ukiullit siusinaartumik pensionisianik tunineqarsinnaanerannit allaalluni.

2. Siunnersuutip immikkoortui pingaernerit

Siuliani taaneqareersutut siunnersuut pineqartumut tunngatillugu annertuumik malittarisassanik atuuttunik ingerlatsitseqqiffiuvoq. Tamatuma kinguneranik siusinaartumik pensionisiaqartitseriaaseq atuuttoq ingerlaannartussaavoq. Siusinaartumik pensionisiat pillugit siunnersuut malillugu pisartakkat tunngaviusumik aningaasartarissavaat ukiumut 88.812 kruunit, taakkulu isertitat allat kiisalu inummut tapiliunneqarsinnaasut meeqqanullu tapit tunuliaqutaralugit annertussutsimikkut iluarsiivigineqartassapput. Pisartakkat tunngaviusumik aningaasartaasa iluarsiivigineqartarnerat kiisalu inummut tapinik meeqqanullu tapinik tunniussinissamut tunngavissat ullumikkut malittarisassat atuuttut assigalugit ingerlassapput. Taamaalilluni pisartakkat tunngaviusumik aningaasartaat atorunnaassaaq isertitat tamakkiisut, siusinaartumik pensionisiat kisiisa pinnagit, siusinaartumik pensionisialimmut kisermaamut ukiumut isertitat 180.000 kruunit sinnersimappatigit kiisalu apparinnut ukiumut 270.000 kruunit. Siunnersuut malillugu inummut tapinik tunniussisarneq ataasiakkaanik naliliinikkut pisariaqartitsineq tunngavigalugu pialissaaq, ataavartumik pisartagaqartitsinikkut imaluunniit immikkut ittumik pisariaqartitat matussutissaannut ataasiartumik tunniussinikkut. Ullumikkut atuuttut kommunit siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqaatinik suliaqarnerminni isummerfigisassavaat siusinaartumik pensionisialik inummut tapinik tunineqarnissamik pisariaqartitsinersoq. Siusinaartumik pensionisiallit meeqqaminnik 18-it inorlugit ukiulinnik pilersuisuusut meeqqanut tapinik pisartagaqarnerat ingerlaannassaaq, malittarisassat ullumikkut atuuttut malillugit.

Malittarisassat ullumikkut atuuttut nutaartaraat siusinaartumik pensionisiat inunnut 18-it 65-illu akornanni ukiulinnut tunniunneqartalernissaat. Ullumikkut siusinaartumik pensionisiat tunniunneqartarput inunnut 18-it 63-illu akornanni ukiulinnut. Inuit pineqartut ukiuinik qaffaanissamut pissutaavoq naalakkersuinikkut kissaatigineqarmat utoqqalinermi pensionisianik tunniussisarnermi ukiut 63-iniit 65-inut qaffanneqarnissaat. Tamatuma pisariaqalersippaa siusinaartumik pensionisianik tunniussisarnermi ukiut killigititaasut taamaaqataannik amerlisariaqalernerat, taamaaliunngikkaanni inuit ilai pensionisiaarukkunik sulinerikkut pilersuisinnaanngitsut eqqorneqartussaammata. Inuit amerlanerusut pisartagaqalernissaat "eqaatsumik" ingerlasussaavoq 31. December 2008 tikillugu ilanngullugulu inuit 18-it 63-illu akornanni ukiullit siusinaartumik pensionisiaqarsinnaassammata. 1. januar 2009 aallarnerfigalugu ilanngullugulu kiisalu 31. december 2009 tikillugu ilanngullugulu inuit 18-it 64-illu akornanni ukiullit siusinaartumik pensionisiaqarsinnaassapput kiisalu 1. januar 2010 tikillugu ilanngullugulu inuit 18-it 65-illu ukiullit siusinaartumik pensionisiaqartitaassapput. Ikaarsaariarnermi aalajangersakkap assigaa utoqqalinermi pensionisiaqarnermut inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummi siunnersuutigineqarsimasoq.

Malittarisassat atuuttut nutaartaasa ilagaat siunnersuummi aalajangersakkat, kommunit kommunimi siusinaartumik pensionisiallit pillugit kisitsisitigut paasissutissanik naalakkersuisunut nassitsisarnermi pisussaaffiik erseqqissaanerit. Pisussaaffiulli tamatuma malippaa Namminersornerullutik Oqartussani Kontoliisarneq pillugu ilitersuut atuuteersoq, siunertamullu tulluarnerusutut pisussaannermut tunngasut erseqqissarneqarput peqqussummullu ilanngunneqarlutik, misilittakkat takutimmassuk kommunit ilaasa pisussaaffiup taassuma atuunera arajutsisaraat. Aalajangersakkamut tassunga atatillugu siunnersuummi § 28 aalajangersakkatut nutaatut ilanngunneqarpoq, tassani Naalakkersuisut periarfissinneqarlutik, attikkutigiissarinermi tunngavissat najoqqutaralugit kommunit naatsorsuutininik tunniussinerminni, kukkuneruiinerminni imaluunniit kisitsisitigut paasissutissanik nalunaaruteqarnerminni pisussaaffimminnik naammassinninngitsut aningaasanik tigusassaraluannik uninngatitsisinnaaneq.

3. Aningaasarsiornikkut aqutsinikkullu pisortanut kingunissat

3.1. Aningaasarsiornikkut pisortanut kingunissat

Allannguutip kinguneraa suli amerlanerusut siusinaartumik pensionisiaqalersinnaasut tassami 63-nik 64-nillu ukiullit siusinaartumik pensionisiaqalersussaammata.

Ilimagineqarsinnaavoq siusinaartumik pensionisiallit ukiullit 380-inik amerlinerunissaat, taakku tamarmik immikkut ukiumut pensionisiaqarsinnaapput 88.812 kr.-nik. Siusinaartumik pensionisianut ukiumut katillugit aningaasartuutaanerussa-ngatinneqarput 35 mio. kr.-it missaanniittut, utoqqalinermi pensinisiaqalernissamut ukiut killigititaasut qaffattussaallutik. Aningaasartuutiginerusassat aningaa-salersorneqassapput 50/50 % atorlugu Nunap Karsiata kommunillu akornanni.

Siusinaartumik pensionisiallit 380-nik amerlinissaannik angissusiliineq saqqummerpoq Nunatta Naatsorsueqqissaartarfiata innuttaasut pillugit missiliuineratigut, ukiuni 2012-ip tungaanut ilimagineqarmat inuit 900-t 63-inik 64-inillu ukiullit akornanni amerlassuseqartassasut ukiut tamaasa. Taakkunanga 40 aamma 45 %-it siusinaartumik pensionisiaqarnissaat naatsorsuutigineqarpoq.

Naatsorsuutigineqarpoq siusinaartumik pensinisianut aningaasartuutit 2009-mi 9 mio. kr.-inik qaffariarnissaat 2010-milu 26 mio. kr.-inik, ukiunilu tulluiuttuni ukiumut 35 mio. kr.-inik aningaasartuuteqarnerusarnissaq naatsorsuutigineqarluni, utoqqalinermi piumasagaatit allannguutaasa kingunerannik. Aningaasartuutissat suli aningaasaliiffigineqanngitsut pineqarput, taakkulu annertussusissaannut aalajangiisuusaaq KANUKOKA-mik isumaqatiginninniarnissap qanoq inerneqarumaarnera. 2007-imi februarip qaammataani suli oqaatigineqarsinnaasimannigilaq isumaqatiginninniarnit qaqugu naammassineqarumaassanersut.

Ilanngullugu taaneqassaaq siunnersuummi nutaatut ilanngunneqarsimammat erseqqissumik aalajangersaaneq erseqqissaatigineqarluni, siusinaartumik pensionisiat

atorunnaartassasut piumasaqaatit naammassineqanngikkaangata. Maanna malittarisassani atuuttuni suli taanna atuuppoq, kisiannili peqqussummi erseqqissumik tamanna taaneqarsinngimmat, kommuninut tamanna nalornissutaasarsimavoq, taamaalillunilu ullumikkut siusinaartumik pensionisiallit akornanni pensionisianik pisartagaqartoqarpoq naak tamatumunnga piumasaqaatit naammassineqarsimanngikkaluartut.

Innuttaasup inuussutissarsiorsinnaanngoqqissimasup ullorlu naallugu suliffeqalersimasup siusinaartumik pensionisiaqaannarnissani naatsorsuutigisinnaanngilaa. Aalajangersakkap nutaap kinguneranik naatsorsuutigineqarsinnaavoq siusinaartumik pensionisiallit ikileriaateqalaarnissaat, taamalu aningaasartuutit ullumikkut aningaasartuutaasartunut naleqqiullutik ikilerialaarsinnaapput. Naatsorsuutigineqarpoq ukiumut siusinaartumik pensionisiallip ataatsip siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarunnaarnissaa.

3.2. Pisortanut aqutsinikkut sunniutissat

Soorlu siuliani taaneqareersoq pensionisisitsisarneq allanngortinneqarpat ilimagineqarpoq siusinaartumik pensionisiallit 380-inik annertussusilikkanik amerliumaartut, taamalu allannguut tamakkiisumik atulersinneqarpat tamatuma kingunerinngitsoornaviarnagu siusinaartumik pensionisianik suliaqarnermi kommunit nukinnik annertunerusunik sulianik aqutsinermut atuilernissaat. Paarlattuanik naatsorsuutigineqarpoq kommunit nukiit annikinnerusuut atorumaaraat utoqqalinersiat pillugit sullissinermi, tassami 63-inik 64-inillu ukiullit utoqqalinersisinnaassanngimmata siunnersuut tamakkiisumik atulersinneqarpat. Siusinaartumik pensionisiallit utoqqalinermit pensionisiallit katillutik amerlassusaasa appariaallalaarnissaat ilimagineqartariaqarpoq ullumikkut malittarisassat malillugit utoqqalinermit pensionisiallit ikileriertussaammata ilutigitillugulu siusinaartumik pensionisiallit amerlassutsimikkut taamaaginnassanganneqarlutik. Taamaattumik siunnersuutip kommuninut allaffissornikkut annertunerusumik kinguneqarnissaa ilimagineqanngilaq.

Taassuma saniatigut siunnersuutip § 27-ata kommunit pisussaattippai Naalackersuisunut naatsorsueqqissaarnermi paasissutissanik kommunimi siusinaartumik pensionisiallit pillugit nassiussisarnissaannik. Pisussaaffik taanna maannamut Namminersornerullutik Oqartussat Kontoliisarneq pillugu ilitsersuutaanni atuutereerpoq. Taassuma saniatigut paasissutissat pineqartut kommuninit pigineqareerput, taamaattumillu aalajangersagaq kommuninut allaffissornikkut annertunerusumik malunnaateqarnaviarani.

4. Inuussutissarsiornermut aqutsinikkut aningaasaqarnikkullu kingunerisassai
Siunnersuutip inuussutissarsiornermut aqutsinikkut aningaasaqarnikkulluunniit arlaatigut kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq. Siunnersuulli utoqqalinermit pensionisiaqarnermut malittarisassat allannguuteqarnissaannut naleqqersuunneqartariaqarpoq, tassami utoqqalinermit pensionisiaqalernissamut ukiorititaasut ukiunik marlunnik ilaneqarnikummata, 63-iniit 65-inut qaffanneqarlutik, ilutigitillugulu naatsorsuutigineqarluni 63-inik 64-inillu ukiullit 40-

45 %-ii siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarumaartut, taamalu 63-inik 64-inillu ukiullit ilaat sivisunerusumik sulissallutik, tamannalu inuussutissarsiornermik ingerlatsisunut pitsaasumik sunniuteqartussatut isigisariaqarpoq.

5. Avatangiisinut pinngortitamullu kingunerisassai

Siunnersuutip avatangiisinut pinngortitamullu arlaatigut kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

6. Innuttaasunut aqutsinikkut aningaasarsiornikkullu kingunerisassai

Siunnersuutip innuttaasunut aqutsinikkut aningaasarsiornikkullu arlaatigut kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

Siusinaartumik pensionisialinnut ikittunnguanut pisinnaatitaanngikkaluarlutik siusinaartumik pensionisiaqartinneqarnut siusinaartumillu pensionisiaqarnermut siunnersuut malillugu pisartagaqarunnaarsitaasussanut, siunnersuut aningaasarsiornikkut kinguneqartussaavoq. Siunnersuutip tamanna siunnerfigaa, imaassanngimmammi siusinaartumik pensionisiaqaatigaluni sulinermi atugassarititaasut nalinginnaasut malillugit ulloq naallugu suliffeqarnissaaq. Siusinaartumik pensionisiallit taakkuupput sulisinnaajunnaarsimasut tamannalu pissutigalugu taamatut isertitaqalersimasut.

7. Kingunerisinnaasai allat pingaarutilit

Siunnersuutip arlaatigut pingaarutilitsigut kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

8. Naalagaaffeqatigiinnermut namminersornermullu tunngasut

Siunnersuutip Naalagaaffeqatigiinneq namminersornerlu eqqarsaatigalugit arlaatigut kinguneqarnissaa naatsorsuutigineqanngilaq.

9. Oqartussaasunut suliniaqatigiiffinnullu il.il. tusarniaanerit

Siunnersuut tusarniaassutigalugu ukununnga nassiunneqarsimavoq:

NUSUKA, KANUKOKA, SIK, Kalaallit-Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiat, AK, IMAK, ILIK, PIP, ASG, PPK, KNAPK, APK
Namminersornerlutik Oqartussani Pisortaqarfiit tamaasa, Utoqqaat peqatigiiffiat kiisalu Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfik.

Oqartussaasut kattuffiillu makkua tusarniaanermit akissuteqarput: KANUKOKA, ILIK, KNAPK, SIK, IMAK, Sulisitsisut Peqatigiiffiat, AK, Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfik, KIIP, Suliffeqarnermut Inuussutissarsiutitigullu Ilinniartatitaanermut Pisortaqarfik, Peqqissutsimut Pisortaqarfik, Aningaasaqarnermut Pisortaqarfik, Aatsitassanut Pisortaqarfik, Akileraartarnermut Pisortaqarfik, Utoqqaat Peqatigiiffiat, PPK aamma PIP.

Peqqissutsimut Pisortaqarfik, KIIP, ILIK, AK, KNAPK, Aatsitassanut Pisortaqarfik, SIK aamma Utoqqaat Peqatigiiffiat siunnersuummut oqaaseqaateqanngillat.

KANUKOKA tusarniaanermut akissuteqaammini oqaaseqaateqarpoq siusinaartumik pensionisiat aningaasartai utoqqalinermi pensioniassat annertussusissaattut qaffattariaqartut, siusinaartumik pensionisiallit taakkuugajuttarmata pilersuisussaataitaasut tamannalu pissutigalugu amerlanerusunik aningaasartuuteqartartut. Naalakkersuisut isumaqarput siusinaartumik pensionisiaqartitsinermit malittarisassat allanngortitsinnagit siusinaartumik pensionisiallit atugarisaat pillguit qulaajaasumik misissuisitsisoqaqqaartariaqartoq. Taamaattumik aallaqqaammut siunertamut tulluarnertinneqarpoq malittarisassat atuuttut sapinngisag naapertorlugu ingerlatiinnarneqarallarnissaat.

Aammattaaq siunnersuutip kommuninut pingaarutilitsigut allaffissornikkut suliassaartitsilinnginnissaanik Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup naliliinera KANUKOKA-mit isumaqatigineqanngilaq, suliat siusinaartumik pensionisiaqartitsinermit tunngasut amerlasuutigut allaffissornikkut suliassartaqangaatsiartarmata sullissinermilu piffissamik atuiffiusarlutik. Taamatut isummersuuteqarneq Naalakkersuisut isumaqatigigaluarpaat, ilutigitilluguli nalilerlugu utoqqalinermi pensionisiallit ikileriarnissaasa malitsigiumaaraat kommunit ataatsimut isigalugu allaffissornikkut pingaarutilitsigit suliassaqarnerulinnginnissaat.

KANUKOKA-mit siunnersuutigineqarpoq allannguut aatsaat 1.1.2008-mi atortussanngortinneqassasoq ukiup missingersuusiorfusup qeqqinnaani atortussanngortinneqarani. Naalakkersuisut kissaatigaat 1. juli 2007-imi atortussanngortinneqarfissaanik siunnersuut atuutiinnassasoq, tamanna Inatsisartut kissaatigimassuk.

Aammattaaq KANUKOKAp oqaaseqaatigaa KANUKOKA-mit naatsorsuutigineqartoq Ilaqutariinnermut Pisortaqarfiup nalunaartussaataitaanermi immersugassanik paasissutissanik siunnersuutip §-iisa 27-at naapertorlugu nalunaartutissanik suliaqarnissaa. Ilaqutariinnermut Pisortaqarfimmit maannakkorpiaq misissuiffigineqarpoq taamatut immersugassanik suliaqarnissaq siunertamut tulluartaunersoq.

Kalaallit Nunaanni Sulisitsisut Peqatigiiffiata (GA-p) tusarniaanermut akissuteqaammani oqaaseqarfigaa eqqarsaatigineqartariaqartoq siunnersuutaqqaartup § 13-ianni imm. 1-imi nr. 3-mi aalajangersagaq meeqqanut tapimut tunngasup piiginnarneqarnissaa, meeqqap sulinermini isertitaqarnera siusinaartumik pensionisiallip akilersuisussaataitaaneranut attuumassuteqanngimmat. GA-p taamatut isiginninnera Naalakkersuisunut paasinarpoq, toqqarneqarporli malittarisassap taamatut isikkoqarluni atuutitiinnarnissaa, tassani allannguutaasinnaasut kingunissaasa sukumiisumik misissuiffiginissaat pisariaqartinneqartumik piffissaqarfigineqarsimannngimmata.

IMAKip tusarniaanermut akissuteqaammini oqaaseqarfigaa pensionisialimmut kisermaamut ukiumut annerpaamik 88.812 kruuninik kiisalu aapparinnut ukiumut

133.212 kruuninik pensionisiaqartitsineq ataqqinassusilimmik inuuneqarnissamik ajornakusoortitsisussaasoq. Tassunga atatillugu IMAK-ip Naalackersuisunut Inatsisartunullu kaammattuutigaa inuiaqatigiit aningaasaataannik atuilluni pingaarnersiuinermut atatillugu inuiaqatigiinni kalaallini equngassutit ajornartorsiutillu aallaaviginerullugit ingerlatsinissaq. Tassunga atatillugu Naalackersuisunit oqaatigineqassaaq siunnersuummi periarfissaqarmat siusinaartumik pensionisiallit aningaasaqarnermikkut pisariaqartitsisut eqqarsaatigalugit inummut tapeqartitsisinnaaneq.

Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfik tusarniaanermut akissuteqaateqarpoq immikkut annertussusilimmik sukumiissusilimmillu, tassani oqaaseqaatit arlaqartut inatsisilernermit teknikkimut tunngasuullutik. Tassunga atatillugu Naalackersuisut oqaatigissavaat siunnersuut tusarniaanerup kingorna Naalackersuisut Allattoqarfianni Inatsisilernermit Allaffimmi inatsisilerinnermi teknikkimut tunngasutigut misissorneqarsimammat iluarsartuunneqarlunilu. Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfiup oqaaseqaatai suliamik piareersaanermi iluaqutaalluarput Naalackersuisullu isumaqarput Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfiup aalajangersakkat ataasiakkaat pillugit oqaaseqaatai attuumassuteqartut ilanngunneqarsimasut. Isiginninnerit inatsisilerinnermit nalinginnaanerusumut tunngasut eqqarsaatigalugit tusarniaanermut akissummi aamma ilanngunneqarsimasut pillugit oqaatigineqassaaq Naalackersuisut malittarisassat Naalackersuisut Allattoqarfianni Inatsilernermit Allaffimmit suliaasut tunngaviginiarsimammatigik.

Suliffeqarnermit Inuussutissarsiutitigullu Ilinniartitaanermut Pisortaqarfiup naammagisimaarppaa siusinaartumik pensionisianik pisartagaqartitsilersigani kommunip piginnaanngorsaaqqiiniarluni misiliinissaanik piumasaqaatip ingerlatiinnarniarneqarnera.

PPK-mit maluginiarneqarpoq siunnersuummi § 14, imm. 1, nr. 2 (maanna §15, imm. 4) inummut tapit tunniunneqarsinnaanngitsut siusinaartumik pensionisialimmut Kalaallit Nunaanni najugaqavissuunngitsumut, erseqqarluttumik allassimasoq siunnersuutip §-iisa 22-annut naleqqiukkaanni, tassani allassimammat pensionisianik pisartagaqartitsineq unitsinneqassasoq piumasaqaatit naammassineqarsinnaajunnaaraangata, tassunga ilanngullugu Kalaallit Nunaanniit nuunnermi. Tassunga atatillugu Naalackersuisuniit oqaatigineqassaaq pisut ilaanni siusinaartumik pensionisianik tunniussinnermi pisartakkat tunngaviumik aningaasartaat tunniunneqarsinnaasartut inunnut Kalaallit Nunaanni najugaqavissuunngitsunut, inuillu taakkuupput Inunnut Isumaginninnikkut isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqtigiissutaat malillugu pensionisiaqartitaasut . § 15-imi taamaallaat erseqqissarneqarpoq inummut tapit inunnut Kalaallit Nunaanni najugaqavissuunngitsunut tunniunneqarsinnaanngitsut, taamatuttaarlu inunnut Inunnut Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqtigiissutaat malillugu pensionisialinnut.

PIP isumaqarpoq ukiut pingasut sisamalluunniit qaangiunneri tamaasa naliliiffigineqartariaqartoq siusinaartumik pensionisiat annertussusaasa Kalaallit Nunaanni nioqqutissat akitsoriartornerannut qanoq naleqqutsiginerat. Tassunga

atatillugu Naalackersuisunit oqaatigineqassaaq siunnersuummi sapinngisamik ingerlateqqinniarneqarsimasut siusinaartumik pensionisianut malittarisassat maanna atuuttut, tassanilu akit qaffakkiartornerat ilutigalugu akinik iluarsisarnermut aalajangersakkat ilanngunneqarsimanngillat. Nioqqutissat akii qaffakkaangata nalinginnaasumik siunnersuut malillugu periarfissaqarpoq siusinaartumik pensionisiallit inummut tapinik tunineqarnissaannik. Aammattaaq PIP-mit isumaqartoqarpoq siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqaatit sukkanerusumik suliarineqartariaqartut. Tassunga atatillugu erseqqissarneqassaaq siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarsitsilinnginnermi piginnaangorsaaqqinneq misilinneqaaqaarsimasussaammat, tamannalu pissutigalugu qinnuteqaatip tunniunneraniit itigartitsinermik akuersissuteqarnermilluunniit nalunaaruteqarneq arlalitsigut piffissap ingerlareersimanerani aatsaat pisarluni.

Aningaasaqarnermut Pisorta qarfik isumaqarpoq oqaaseqaatini erseqqissarneqartariaqartoq siunnersuutip aningaasaliissutitassaannik nassaartoqarsimannginnera, taamalu aamma eqqaaneqartariaqarlutik 2007-imiit 2012 ilanngullugu aningaasartuutaanerusussanut aningaasaliissuteqartoqarsimannginnera. Taakku oqaaseqaatini nalinginnaasuni immikkoortoq 3.1.-imi aningaasarsiornikkut pisortanut kingunissani allanneqarsimapput.

Aningaasaqarnermut Pisorta qarfiup aammattaaq siunnersuutigaa siunertamut tulluartaasagaluortoq immersugassamik ilanngussinissaq, tassani siunnersuutip malitsigisaannik ani-ngaasaqarnikkut allannguutissat paasiuminarnerusumik takussutissiorneqarsinnaammata. Tassunga atatillugu oqaatigineqassaaq aningaasaqarnikkut allannguutissat immikkoortoq 3.1.-imi aningaasarsiornikkut pisortanut kingunissani allassimasut naammattumik takussutissaasorineqarmata.

Taamatuttaaq Aningaasaqarnermut Pisorta qarfimmit taasariaqartut tikkuarneqarpoq utoqqalinermi pensionisiallit ikilertiartussaannerat, tamatumani utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalernissamut killigititaasup ukiunik marlunnik, 63-iniit 65-inut qaffaaffigineqarnissaa pissutaassalluni, ilutigisaanillu 63-inik 64-inillu ukiullit akornanni 40-45 %-iinnaat siusinaartumik pensionisianik pisartagaqartussaannerat naatsorsuutigineqarmat. Ataatsimut isigalugu 63-inik 64-inillu ukiullit akornanni amerlanerusut suliffeqaannarnissaat tamatuma kingunerisussaavaa. Tamanna siunnersuummi pitsaaqutitut ilanngunneqassaaq. Tamanna inuussutissarsiornermut aqutsinikkut aningaasarsiornikkullu kinguneqaatissat pillugit nalinginnaasumik nassuiaatit immikkoortuanni 4-mi taaneqarpoq.

Naalackersuisunut kommunimi utoqqalinermi pensionisiaqartut pillugit kisitsisitigut paasissutissanik, naatsorsueqqissaarnermi kisitsisinik atorneqarsinnaasunik nassitsinissamut aalajangersakkami ilanngussisoqarsimanera iluarisimaarpaa, tassungalu tunngatillugu isumaqarluni, KANUKOKA suliasamat tassunga tapiissanngitsoq, siusinnerusukkut bloktilskudit pillugit isumaqatigiinniarnermi pineqareersut erseqqissaassutigineqartariaqartoq. Tamannalu aalajangersakkamut oqaaseqaammi erseqqissarneqarpoq.

Naggataatigut siunnersuutip atortussanngortinneqarnissaata kommuninut angujuminaannissaa innersuussutigiitigalugu, siunnersuutip atortussanngortinneqarnissaata 1. januar 2008-mut kinguartinneqarnissaa Aningaasaqarnermut Pisorta qarfiup inassutigaa. Ilumoorpoq siunnersuutip atortussanngortinneqarnissaanut piffissaliunneqartoq sivikitsuararsuummat. Tamatuma kommunit malittarisassanut nutaanut atuilersinnaanerit kiisalu Naalakkersuisut nalunaarutinik, ilitsersuutinik kommunillu sulianik suliarinnittartuinik ulloq 1. juli 2007 nallertinnagu pikkorissartitsinissaat ajornakusoortilersussaavaa. Tamaakkaluartoq atortussanngortitsinissaq 1. juli 2007-imi pissasoq Naalakkersuisunit kissaatigineqarpoq, tamanna Inatsisartut kissaatigisimammasuk.

Aalajangersakkat ataasiakkaat pillugit oqaaseqaatit

§ 1-imut

Imm. 1-mut

Aalajangersakkami malittarisassatut pingaarnertut aalajangersarneqarpoq, utoqqalinermi pensionisisinnaatitaanermi piunasaqaataassasoq danskisut innuttaassuseqarnissaq. Inuk danskisut innuttaassuseqarneris, danskisut innuttaassuseqarnermut inatsisaat malillugu nalimmassarneqartassaaq.

Imm. 2-mut

Nr. 1

Inuit danskisut innuttaassuseqanngikkaluarlutik utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalersinnaapput Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqtigiissutaanni aalajangersakkat naammassisinnaagunikkit.

Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqtigiissutaat malillugu utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaanissamut, Kalaallit Nunaani sivikinnerpaamik ukioq ataaseq najugaqarsimanissaq sulisimanissarlu piunasaqaataavoq. Qinnuteqaateqarnerup nalaani nunami Isumaqtigiissummut ilaatitaasumi aalajangersimasumik najugaqartoqartariaqarpoq. Kalaallit Nunaat Qallunaat Nunaannilu nunami pingajuattut nunagisaq pillugu akuersaannngillat, tassa imaappoq taakku kalaallisut utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaatitaannngillat. Taassuma saniatigut soorunalimi piunasaqaataavoq, utoqqalinermi pensionisiaqarnissamut piunasaqaatit allat naammassineqarsimanissaat. Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqtigiissutaat tunngavigalugit utoqqalinermi pensionisiat pillugit aqutsineq Ilaqutariinnermut Pisorta qarfiup akisussaaffigivaa.

Nr.2

Pineqartoq soraarninngunnginnermini ukiuni kingullerni pingasuni Kalaallit

Nunaanni najugaqarsimanersoq aalajangiisuusaaq. Piumasaqaataavoq, piffissaq kipitinneqarani pisimassasoq. Piumasaqaataavoq, inuit allattorsimaffiannut nalunaarsimanissaq kiisalu taassuma saniatigut "aalajangersimasumik najugaqarnissaq" tak, § 2-mut oqaaseqaatit.

§ 2-mut

Aalajangersimasumik najugaqarneq ima paasineqassaaq, najugarisaq siniffigineqartartoq, feeriarneq patsisigalugu, atorfik patsisigalugu angalanermi, napparsimanermi imaluunniit assigisaanni qimaqqagallarneqartartoq, aamma pigisanik tassaniititaqarfigisaq.

Utoqqalinermi pensionisianik qinnuteqaateqarnerup siorna, pineqartoq qanoq sivistigisumik aalajangersimasumik najugaqarsimanissaa piumasaqaataanngilaq.

Aalajangersakkap naqissuserpaa utoqqalinermi pensionisiaqarsinnaaneq aammattaaq inunnut nunani avannarlerni allaniittunut nunanilu EUS-imik isumaqatigiisummut atasunut atuuttoq. "EUS-imik isumaqatigiisummut" pineqarput, nunat EF-fororningimut 1408/71-imut ilaatinneqartut. Tassaapput inuit Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaat malillugu siusinaartumik pensionisiaqarsinnaasut. Isumaginninnermut Sillimmasiisarneq pillugu isumaqatigiisummi pingaarnerusumik aalajangersarpaa, EF-forordning 1408/71 nunani avannarlerni atuutsinneqassasoq isumaqarpoq, pineqartut Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaat malillugu Kalaallit Nunaannit utoqqalinermi pensionisiaqartinneqarsinnaasoq, tassa nunani EUS-ini aalajangersimasumik najugaqaraanni (aamma tassunga tunngatillugu piumasaqaatit naammassisimagaanni). Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaanni takuneqarsinnaavoq inatsisip sorliup atornerarnissaanut aalajangiisuusoq nuna najugarisaq, taamaattumillu siusinaartumik pensionisiat tamakkiisut ataatsikkut nunani arlalinnit pisartagarineqarsinnaanngillat.

Nunat Avannarliit saniatigut nunat EUS-imik isumaqatigiissutillit tassaapput: Belgia, Cypern, Estland, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Irlandi, Islandi, Italia, Letland, Litauen, Liechtenstein, Luxembourg, Malta, Norge, Polen, Portugal, Slovakiet, Slovinien, Spanien, Tuluit Nunaat aamma Irland Avannarleq (kiisalu Gibraltar), Sverige, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn, Ustrig aamma Schweiz.

Nunat avannarliit tassaapput: Qallunaat Nunaat, Finland, Savalimmiut, Kalaallit Nunaat, Island, Norge aamma Sverige.

§ 3-mut

Kalaallit Nunaanni, Qallunaat Nunaanni Savalimmiunilu ukiuni pingasuni najugaqarsimanissamik piumasaqaat maannamut aalajangersakkanik atuuttunik nangitsineruvoq. Allaassutaali tassaavoq ukiunut killigititaasup ukiunik marlunnik qaffasinnerunera, taamaasilluni utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqalernissami

15-it 65-illu akornanni ukioqarnerup nalaani ukiuni pingasuni najugaqarsimanissaq. Piumasaqaataannngilaq, aalajangersimasumik ukiuni pingasuni kipitinneqanngittumik najugaqarsimanissaq imaluunniit nunami aalajangersimasumiissimanissaq. Ukiut marluk Kalaallit Nunaanniissimagaanni ukiorlu ataaseq Qallunaat Nunaanniissimagaanni utoqqalinermi pensionisiassanik pissarsisoqarsinnaavoq.

§ 4-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkap assigaa utoqqalinermi pensionisiallit, aappallit, utoqqalinermi pensionisiallit, inooqatigiittut katissimasullu imaluunniit nalunaarsorneqarluni inooqatigiittut, matumani eqqarsaatigineqarmat najugaqatigiinnerup iluaqutissartai aammalu najugaqatigiinnerup sipaarutissartai.

Inuit aqqisa allattorsimaffianni paasineqarsinnaavoq, utoqqalinersiutilik katissimanngitsoq inersimasumik allamik najugaqateqartuunersoq, taamaattumillu tunngavissaqarsinnaavoq misissussallugu taakku aappariittut inooqatigiittuunersut. Ilumut taamatut inooqatigiittoqarnersoq imaluunniit tamatuma eqqunngitsuunera aalajangerneqassaaq utoqqalinermi pensionisianik pisartagalip nammineq paasissutissiineratigut, assersuutigalugu aningaasaqarnerup ataatsimoortuuneranik, meeraqatigiinnermut, sulinngiffeqarnermi angalaqatigiittarnermut il.il tunngasut pillugit. Utoqqalinermi pensionisianik pisartagalik inummik allamik najugaqateqaannarpat inooqatigiinnermut nalinginnaasumut tunngasuunngitsumik, assersuutigalugu ilaqtaminik, taava utoqqalinersiutilik pensionisialittut kisermaatut pisinnaatitaaffeqassaaq. Utoqqalinermi pensionisialik katissimallugu inooqatigisalik imaluunniit nalunaarsorneqarluni inooqatigisalik, najugaqatigiinnersut apequttaannngilaq, imminnut pilersueqatigiinnissamut pisussaatitaaneq atuutissammat.

Imm. 2-mut

Utoqqalinermi pensionisialik katissimasooq/inooqateqartoq, utoqqalinermi pensionisialimmu kisermaamut naligiissinneqassaaq, aappaasoq/inooqatigisaaq inunnik isumaginninnermi ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmut nuutsinneqarpat. Naak utoqqalinermi pensionisialik suli katissimagaluarpat, nalunaarsorneqarluni inooqateqaraluarpat imaluunniit inooqateqarpat, utoqqalinermi pensionisialik aningaasatigut inooqateqarnera iluaqutaajunnaarsimassammat. Taamaattumik naleqqunnerpaavoq, utoqqalinermi pensionisialik kisermaatut utoqqalinermi pensionisialik naligitinneqassaaq, nuutinneqartoq najugaqarnermini taamaallaat utoqqalinermi pensionisiat kisermaamut 20%-ii tunniunneqartartussaammata (soorunalimi pineqartoq utoqqalinermi pensioninik tunineqartarsimappat).

§ 5-imut

Imm. 1-imut

Siusinaartumik pensionisiat aallaavittut isigalugu taamaallaat inunnut 18-it 65-illu akornanni ukiulinnut tunniunneqarsinnaatitaasut aalajangersakkap aalajangersarpaa. § 29-mi, imm. 2-mi aalajangersakkamut innersuussinerup naqissuserpaa, ukioqassutsimut piumasaaqat ikaarsaariarnermi aalajangersakkanut malinnaasoq. Tamanna isumaqarpoq 31. december 2008 tikillugu inuit 18-it 63-illu akornanni ukiullit siusinaartumik pensionisianik tunineqarsinnaasut. 1. januar 2009 aallarnerfigalugu kiisalu 31. december 2009 tikillugu inuit 18-it 64-illu akornanni ukiullit siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarsinnaatitaassasut kiisalu 1. januar 2010 aallarnerfigalugu inuit 18-it 65-illu akornanni ukiullit siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarsinnaatitaallissallutik. Tamanna malittarisassanik atuuttunik allannguineruvoq, aallaavittut isigalugu inuit 18-it 63-illu akornanni ukiullit siusinaartumik pensionisianik kisimik pisartagaqarsinnaatitaammata.

Imm. 2-mut

Imm. 2. immikkut ittumik pisoqartillugu aalajangersakkap 18-it inorlugit ukiullit siusinaartumik pensionisiaqartinneqarsinnaanerannut tunngasup annikitsuinnarmik ator-neqarsinnaanera ilimagineqarpoq.

§ 6-imut

Imm. 1-imut

Siusinaartumik pensionisiat taamaallaat inunnut inuussutissarsiorsinnaassusiat timikkut, inooqatigiinnikkut eqqarsartaatsikkulluunniit pissutsinik pissuteqartumik ataavartumik annikilleriarsimasunut pisartagarilersinneqarsinnaasut aalajangersakkap aalajangersarpaa.

Inuup sulisinnaanngissuseqarnerata "ataavartuunera" ima paasillugu qaquguluunniit inuussutissarsiorsinnaassuseq pitsanngortinneqarsinnaanavianngitsoq. Inuup sulisinnaassusiata qularnaatsuunera erseqqissumik oqaatigineqarsinnaanngippat inuk siusinaartumik pensionisiaqalersinneqarsinnaanngilaq. Taarsiullugu inuk malittarisassat allat malillugit ikiorneqartariaqarpoq. Nalinginnaasumik pisortanit ikiorsiissutit pillugit Inatsisartut peqqussutaanni malittarisassat malillugit inuk ikiorsissallugu piariaqassaaq. Tamatuma saniatigut inuussutissarsiorsinnaassuseq ima annikilleriarsimatigissaaq, inuk tapersersorneqarluni isumaginninnikkut inatsisiliornerup iluani allatigulluunniit periarfissinneqaraluarluniluunniit tassunga nikerartumik suliffeqartinneqarnera ilanngullugu, isertitaqarluni sulinermigut imminut pilersorsinnaassanngitsoq. Timikkut, tarnikkut inooqataanikkulluunniit patsisit taakkuluunniit ataatsimut pigineqarneri, inuussutissarsiorsinnaanerup ataavartumik appariaateqartitsisarnerat pineqarmat erseqqissarneqassaaq.

Timikkut tarnikkulluunniit patsisit nalinginnaasumik tassaasinnaapput nappaatit innarluuteqarnerilluunniit. "Inooqatigiinnermik peqqutillit" assersuutigalugu tassaasinnaapput atonerluinermi ajornartorsiutit imaannaanngitsut sivisuumillu atuussimasut. Ilimagineqarpoq inooqatigiinnermik peqqutillit taamaallaat

tunngavigalugit aatsaat qaqutiguinnaq siusinaartumik pensionisianik
pisartaqartitsisoqalersinnaasoq. Peqqutit allat assersuutigalugu

najukkami suliffeqarnissamut periarfissat, siusinaartumik pensionisiaqalersitsinermut
tunngavilersutaasinnaasussaangillat.

Imm. 2-mut

Pineqartup piginnaanngorsaaqqinneqarnissaata ilumut ajornannginneranik
aalajangiineq piginnaanngorsaaqqinneq pillugu peqqussut tunngavigalugu
kommunalbestyrelsimit aalajangerneqartassaaq. Pineqartup
piginnaanngorsaaqqinneqarnermi kingornatigut suliffimmik, assersuutigalugu
suliffimmik nikerartumik, paarsisinaanera ilimananngippat pineqartoq tamatuma
kingornatigut siusinaartumik pensionisiaqalersinneqarsinnaavoq. Assersuutigalugu
taamaaliortoqarsinnaavoq inummut ajutoornermit annertoorujussuarmit
eqqugaasimasumut, sunut tamanut inunnit allanit ikiorneqarnissamik
pinngitsoorsinnaanngilluinnartunut.

§ 7-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkap taassuma Nunani Avannarlerni allani malittarisassat ilusiligaanerat
malippaa, protata-temporismillu tunngavik pensionisiat isumannaallisaatit piffissap
najugaqarfiusup siviusussusia tunngavigalugu tunniuttagaasutut isigineqarnerannut
attuummassuteqarluni.

Kalaallit Nunaata Nunat Avannarliit Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu
Isumaqatigiisummik 1. januar 1994-imi akuersineratigut pro-rata-temporisimik
tunngaviup aamma pensionisiat brukinngorlugit naatsorsorneqartarnerat pillugu
isumaqatigiisummi malittarisassat inunnut Naalagaaffeqatigiinnerup killeqarfiisa
iluanni nuuttunut atorneqarnissaat siunertaasimanngilaq.

Taamaalillutik inuit Danmarkip, Savalimmiut Kalaallillu Nunaata akornanni
nuussinnaapput, ukiunilu killigaanngitsuni Naalagaaffeqatigiinnerup iluani nunani
ataasiakkaani najugaqarsinnaallutik, taamaakkaluartorli nunami
najugaqarfigisaminni/namminersorneruffiusumi tamakkiisumik
pensionisiaqarsinnaatitaallutik, pensionisiaqalersinnaassagaanni piumaqaatit
eqqortinneqaannarpata. Piffissat Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi Savalimmiunilu
najugaqarfiusut katinneqassapput, Naalagaaffeqatigiinnerup iluani
pensionisiaqalerumalluni qinnuteqaateqartoqarnerani piffissaq najugaqarfiusoq
tamarmiisoq naatsorsorneqassalluni.

Pensionisianik tamakkiisunik pisinnaatitaaneq piffissaq najugaqarfiusoq ukiunik 40-
nik siviusussuseqarpat anguneqassaaq, naak 15-inik ukioqalernermit 65-inik
ukioqalernermit ukiut 50-iugaluartut. Taamaaliornikkut qulakkeerneqassaaq, inuit
assersuutigalugu ilinniagaqarnermut atatillugu ukiuni arlalinni nunani allaniittut, suli

Kalaallit Nunaanni tamakkiisumik pensionisiaqarsinnaarnermik katersinissaat anguneqarsinnaavoq.

Assersuut 1:

Inuk 50-inik ukiulik siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarsinnaatitaavoq. Taanna ukiuni 30-ni Kalaallit Nunaanni najugaqarsimavoq. Piffissaq najugaqarfui vissoq tassaavoq ukiut 30-t/qaammatit 360-it ($30 \times 12 = 360$). Pappialarsornikkut piffissaq najugaqarfigisaa 15-inik ukioqalernerminiit 50-inik ukioqalernissaminut imaappoq ($50 - 15 =$ Ukiut 35-t/qaammatit 420-t ($12 \times 35 = 420$)).

Fyrretyvendedelit pisinnaatitaaffigisat amerlassusii imatut kisinneqarput:

$360(\text{piffissaq najugaqarfui vissoq}) \times 48$ (15-inik ukioqalernerup kingorna ukiut katersat amerlanerpaaffissaat siusinaartumik pensionisianik pisartagaqalernissaq tikillugu, ukiut 63-it – ukiut 15-it = ukiut 48-t = 17280

$$17280:420=41,4$$

Siusinaartumik pensionisianik tamakkiisunik pisartagaqalernissaq anguneqartoq 41/40-uvoq, taannalu brükimit tamarmiusumik qaffasinneruvoq. Taamaattumik pensionisiat tamakkiisut tunniunneqarsinnaanngussapput.

Assersuut 2:

Inuk 40-nik ukiulik siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarsinnaatitaavoq. Taanna ukiuni tallimani Kalaallit Nunaanni najugaqarsimavoq ukiut 5/qaammatit 60-it ($5 \times 12 = 60$) 15-inik ukioqalernerminiit pensionisianik pisartagaqalernissami tungaanut. Pappialarsornikkut piffissaq najugaqarfigisaa kisikkaanni 15-inik ukioqalereernerata kingorna imaassaaq ukiut 25-t/qaammatit 300-t ($40 - 15 =$ ukiut 25-t $\times 12 = 300$)).

Fyrretyvendedelit pisinnaatitaaffigisai imatut kisinneqassapput:

$60(\text{piffissaq najugaqarfui vissoq}) \times 48$ (15-inik ukioqalernerup kingorna ukiut katersat amerlanerpaaffissaat siusinaartumik pensionisianik pisartagaqalernissaq tikillugu, ukiut 63-it – ukiut 15-it = ukiut 48-t) = 2880

$$2880:300=9,6$$

Siusinaartumik pensionisianik tamakkiisunik pisartagaqalernissaq anguneqartoq 9/40-voq, taannalu brükimit tamarmiusumik qaffasinneruvoq.

Ukiunik naatsorsuinermermi eqqarsaatigineqassapput ukiut amerlassusiisa qaffariarnerpaaffissaat, 15-inik ukioqareernerup kingorna katersaasimasut.

Imm. 2-mut

Utoqqalinermi pensionisiaqalersitsineq siusinaartumik pensionisiaqalersitsinertut piffissanik najugaqarfiusunik tunngaveqarpoq. Siusinaartumillu pensionisiaqalersitsinermut allaassutigalugu utoqqalinermi pensionisiaqalersitsinermut atatillugu piffissap najugaqarfiusup naatsorsorneqarnerani ukiunut ilivitsunut ammut akunnaalliliisoqartarnera. Siusinaartumik pensionisiat eqqarsaatigalugit piffissamik najugaqarfiusumik naatsorsuineq ullunik tunngaveqarpoq. Aalajangersakkakut tassuuna siusinaartumik pensionisiaqartup utoqqalinermi pensionisianut ikaarsaariarnermini ikinnerusunik pensionisisalersortanninnissaa qulakkeerneqarpoq.

§ 8-mut

Imm. 1-imut

Siusinaartumik pensionisiat kisermaanut kiisalu aappariinnut aappaannaa siusinaartumik pensionisialimmut 88.812 kr.-iussatut aappariinnullu 133.212 kr.-iussatut siunnersuutigineqarpoq, aappariit marluullutik siusinaartumik pensionisiaqartuuppata.

Isertitaqqortussuseq tunngavigalugu pensionisiat amerlassutsit taaneqartut tunngavigalugit tunniunneqartassapput, siusinaartumik tamakkiisumik pensionisiaqarnissamut katersineq pillugu piumasaaqatit eqqortinneqarpata. Taamaattoqanngippat aningaasat fyrretyvendedelii naatsorsukkat tunniunneqartassapput.

Imm. 2-mut

Siunnersuutigineqarpoq aappariinnut aappaa siusinaartumik pensionisialimmut aappaalu utoqqalinermi pensionisialimmut pensionisiassat tamakkiisut tunniunneqartassasut – imaappoq utoqqalinermi pensionisiat tamakkiisut siusinaartumillu pensionisiat tamakkiisut - ukiumut 140.000 kruuninik aningaasartallit. Taamatut aappariinnik nalunaarsueriaaseq nutaajuvoq malittarisassanut atuuttunut naleqqiulluni, pisariaqalersimallunili siunnersuut akuerineqassappat aningaasat tunniunneqartartut assigiinngitsunik angissusilersornissaat eqqarsaatigalugu kiisalu siusinaartumik pensionisianik utoqqalinermilu pensionisianik iluarsisarnermut killigititassat eqqarsaatigalugit. Siusinaartumik pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuut kiisalu utoqqalinermi pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuut "poortugaammata" imminnut ataqatigiissut aningaasartassat siusinaartumik pensionisiat kiisalu utoqqalinermi pensionisiat aningaasartassaat utoqqalinermi pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummut ilanngunneqarumaarput, taamaaliornikkut pinngitsoortinniarlugit ingerlaqatigiissitsiniarnermi ajornartorsiutit.

§ 9-mut

Imm. 1-imut

Siusinaartumik pensionisiaqarnerup saniatigut allanik akileraarutaasussanik isertitaqarneq pissutigalugu siusinaartumik pensionisianik ilanngaassisoqartassaaq. Aningaasat siusinaartumik pensionisiallip isertitanut akileraarutaasussanut ilanngaatiginagit tigungmisinnaasai siusinaartumik pensionisialimmut kisermaamut 28.000 kruuniussasut siunnersuutigineqarpoq. Aappariinnut aappaannaa siusinaartumik pensionisialimmut aappaalu utoqqalinermi pensionisialimmut siunnersuutigineqarpoq saniatigut isertitanut killiussa ukiumut 70.000 kruuniussasoq. § 8-mi oqaaseqaatini taaneqareersutut agguariaatsimi aappariinnut tunngasortaa nutaajuvoq, pisariaqalersimallunilu pensionisiassat annertussusissaasa isertanullu killissarititaasut siusinaartumik pensionisialinnut utoqqalinermilu pensionisialinnut assigiinnginneri pissutigalugit. Aappariinnut tamarmik siusinaartumik pensionisialinnut saniatigut isertitarisinnaasanut killiliunneqarpoq ukiumut 42.000 kruunit. Aammattaaq siunnersuutigineqarpoq aappariinnut aappaa siusinaartumik pensionisialimmut aappaalu arlaannaatigulluunniit pisortanit pensionisiaqanngitsumut, tassa siusinaartumik pensionisiat utoqqalinermilu pensionisiat eqqarsaatigalugit, killiunneqassasoq ukiumut 42.000 kruunit.

Ilanngaassisoqartassaaq apeqqutaatinnagu isertitat sulinermit suliffeqarnermut imaluunniit tjenestemanditut pensionisiaanersut.

Assersuutigalugu siusinaartumik pensionisialik saniatigut isertitaqarsinnaavoq ukiumut 20.000 kruuninik ilutigalugu katissimallugu aapparisaq utoqqalinermi pensionisianik ukiumut 70.000 kruuninik pisartagaqarpat saniatigullu ukiumut 10.000 kruuninik isertitaqarluni, tassanilu siusinaartumik pensionisiat ilanngaaffigineqartassanngillat. Utoqqalinermi pensionisiat ilanngunneqanngimmata katissimallutik aappariit ataatsimut isertitaat akileraarutaasussat 30.000 kruuniuppuput aalajangersarneqarsimasut 42.000 kruunit ataaniillutik taamalu siusinaartumik pensionisiat ikilisinneqartussaananik.

Imm. 2-mut

Siunnersuutigineqarpoq pensionisiat aningaasartaasa peerneqarnissaannut isertitat qummut killissat kisermaanut 180.000 kr.-iussasut aappariinnullu 270.000 kr.-iussasut. Siusinaartumik pensionisiat annertussusissai ukiup naatsorsuusiorfiusup aallartinnerani pisassaaq, takuuk § 10 aamma § 11. Siusinaartumik pensionisiallip kisermaap isertitai akileraarutaasussat 180.000 kruuninik amerlaneruppata ukiumi tulliuttumi siusinaartumik pensionisialik siusinaartumik pensionisianik pisartagaqarsinnaajunnaassaaq.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq siusinaartumik pensionisiallip kisermaap siusinaartumik pensionisiat aningaasartaasa 20 %-iat pisartagarissagaa aalajangiisuutinnagit isertitat akileraarutaasussat allat, tassunga ilanngullugu pisartakkatut tunniussat Inunnik Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqtigiisutaat tunngavigalugu pissarsiarisimasat.

Imm. 4-mut

Siunnersuutigineqarpoq Naalakkersuisut pisinnaatitaassasut killilersuinermi aalajangersakkat suut atorneqarnissaat pillugit. Siunertaavoq siusinaartumik pensionisianik iluarsisarneq atorneqartoq atorneqaannassasoq, taamaaliormi killersuinermi kisitseqqissaarneq tunngavigalugu iluarsisuteqartoqarsinnaaqullugu. Siusinaartumik pensionisianik iluarsisuteqartarnermut tunngasut siusinaartumik pensionisiat aningaasartassaannik isertitanullu killigititaasunik nalunaarummi takuneqarsinnaassapput.

§ 10-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkakkut erseqqissarneqarpoq pensionisiaqalersitsinermi pensionisiassat aningaasartaasa naatsorsorneqarnerat akileraaruteqaataasussatut isertitat pensionisiaqartup pensionisiaqarnermut nuukkuni iseritarisassatut naatsorsuutigisai tunngavigalugit pisassasoq. Tamanna isumaqarpoq siusinaartumik pensionisianik pisartaqartitaalinnginnermi isertitat siusinaartumik pensionisiassat annertussusissaannut sunniuteqassanngitsoq.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkakkut erseqqissarneqarpoq akileraaruteqaataasussatut isertitarisangasat pensionisiat imm. 1 malillugu naatsorsorneqarneranni tunngaviusut naatsorsorneqassasut pensionisiassat siulliit tunniunneqarnerisa kingornatigut ukiup tulliuttup naanerata tungaanut, taakkulu ukiumut isertitatut naatsorsornerisigut. Siusinaartumik pensionisialik ukiup ingerlanerani allanik isertitaqarsimappat naatsorsuinermi ilanngunneqarsimanngitsunik, siusinaartumik pensionisiat iluarsiivigineqassapput aalajangersakkami § 11 naapertorlugu, tassani pineqarpat pissutsit pingaarutilimmik ataavartumillu allannguuteqarnerat. Aalajangersakkami § 18 naapertorlugu siusinaartumik pensionisiallip pisussaaffigaa pissutsit inuttut aningaasarsiornermullu tunngasut allannguutaannik ilisimatitsisussaani, taakku siusinaartumik pensionisiat annertussusaannut pingaaruteqarpata.

§ 11-mut

Imm. 1-mut

Siusinaartumik pensionisiat ukiut tamaasa iluarsiivigineqartassapput, taamaaliornikkut qulakkeerniarlugu siusinaartumik pensionisiat siusinaartumik pensionisiallip isertitaasa allat allannguutaat ilutigalugit allanngortinneqartarnissaat. Iluarsiernermut tunngaviussapput ukiumi isertitaqarfiusumi kingullermi ilisimaneqartumi isertitat akileraarutaasussat. Tamanna isumaqarpoq, siusinaartumik

pensionisiat 1. januar 2008 aallarnerfigalugu 2006-imi isertinneqarsimasunit paasissutissat tunngavigalugit naatsorsorneqassasut..

Imm. 2-mut

Siusinaartumik pensionisiallip inuttut aningaasaqarnikkullu atugarisai pingaarutilimmik ataavartumillu ukiup ingerlanerani allannguuteqarpata, siusinaartumik pensionisiatut pisartakkat iluarsiivigineqassapput. Assersuutigalugu tamanna pisinnaavoq pisortanit pensionisiat saniatigut isertitat allat allannguuteqarpata, katissimallugu aapparisaq, aappariinnermut assingusumik inooqatigisap inooqatigisalluunniit toqneratigut imaluunniit avinnikkut aappariinneq aappariinnermulluunniit assingusumik inooqatigiinneq taamaatinneqarpat. Malittarisassani § 10-mi allassimavoq siusinaartumik pensionisiallip pisussaaffigigaa inuttut aningaasarsiornikkullu atugarisat allannguuteqarnerat kommunemut nalunaarutigissallugu.

Imm. 3-mut

Naartunermut, erninermut meeravissiarternermullu atatillugu sulinngiffeqartarneq pillugu Inatsisartut peqqussutaanni nr. 12-imi, 31. oktober 1996-imeersumi § 19, imm. 3-mi takuneqarsinnaavoq inuit pisortani oqartussaasunit pensionisiaqartinneqartut erninermut atatillugu sulinngiffeqarnermi ullormusiaqartinneqassanngitsut.

Siusinaartumik pensionisialik ilaannakortumik suliffilik erninermut atatillugu sulinngiffeqarnermi sulisinnaanaviannigilaq taamaattumillu erninermut atatillugu sulinngiffeqarnermini isertitanik amigaateqalersussaalluni. Taamaattumik pisariaqalersussaavoq siusinaartumik pensionisiat iluarsiiisoqarnissaa pisartakkanik qaffaanikkut.

§ 12-imut

Imm. 1-imut

Utoqqalinermi pensionisiallit isumaginninnermi ulloq unnuarlu angerlarsimaffimmi aalajangersimasumik najugaqartussat pensionisiat 20 %-iinik pisartagaqarsinnaatitaapput. Pineqartoq aappaqarpat/inooqateqarpat, taannalu utoqqalinermi pensionisiaqarpat, taanna paarlattuanik kisermaatut pensionisiaqarsinnaatitaalisaaq, takuuk § 4. Tamanna aqqiissutissatut pisariinnerpaatut isigineqarpoq, utoqqalinermi pensionisiallip angerlarsimaffimmut nuunnerani aappaasumullu pensionisialittut kisermaatut inissinnerani. Aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq utoqqalinermi pensionisiallip pisartakkat 20 %-iinik pisartussaanera, aalajangiisuutinnagu pineqartup utoqqalinermi pensionisiat saniatigut allanik isertitaqarnera.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq utoqqalinermi pensionisiallip pensionisiat saniatigut allanik isertitaqaruni najugaqarnerminut akiliisinneqartarnissaa.

Annerpaamik isertitat akileraarusigassat 60 %-sa nalinganut akiliisinneqarsinnaavoq, utoqqalinermi pensionisiat saniatigut, akileraarutit akereernerisigut, tassunga aamma ilanngullugu Isumaginninnermi Sillimmasiisarneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqaatigiissutaat malillugu akilerneqarsimasut..

Imm. 3-mut

Aalajangersakkap Naalakkersuisut piginnaatippai paaqqinniffinni allani najugaqarnermut aningaasartuutunik pisortat akiliuteqarfigisartagaanni najugaqalernermit atatillugu siusinaartumik pensionisiat iluarsivigineqartarnerat pillugu malittarisassanik erseqqinnerusunik aalajangersaanissaannut. Najugaqarfiit allat assersuutigalugu tassaasinnaapput napparsimaviit, tarnimikkut napparsimasunut katsorsaaviit imaluunniit paaqqinniffiit pinerluttunik isumaginninnermut atasut. Assersuutigalugu attuumassuteqarsinnaavoq kaasarfimmiussat imaluunniit suliffeqarnermi aningaasarsiat pillugit ilanngaattissat pillugit malittarisassanik aalajangersaanissaq, kiisalu najugaqarnerup nalaani tapinik tunniussinnermut tunngasut.

§ 13-mut

Imm. 1-imut

Meeqqanut tapit tunniunneqartassapput, utoqqalinermi pensionisiaqartup meeraq immiini najugaqartikkaluarpaguluunniit, aamma "toqqaannartumik" pilersuineq ingerlanneqaraluarpalluunniit, imaluunniit pilersuineq tapiissutisisussamut tapisiaqartinneqaraluarpalluunniit, nalinnaasumik angajoqqaap aappaanit pisartoq. Ilaatigut angajoqqaarsiaasut, ilaqtariinni akunnerminni aaqqissuussamik tigummiqartunut tapiissutisitinneqarnissamut piunaqartoqarsinnaavoq. Tamannali tapiissutisisinissamut aatsaat isumaqaatigiissuteqarsimagaanni pisinnaavoq. Qinnuteqaatip suliarinerani Kommuniup siusinaarluni pensionisiaqartoq, meeqqat tapiinik pisinnaatitaanersoq misissoqqaartariaqarpaa.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkap erseqqissarpaa, meeqqat tapiinik tunniussineq, Inatsisartut meeqqanut tapit kiisalu meerarsiartaarnermi tapit pillugit peqqussutaa malillugu suliarineqarnerasoq. Amerlanertigut meeqqap angajoqqavata aapparissarpaa, kisianni aamma ilaqtariit akunnerminni namminneq isumaqaatigiissuteqarlutik meeqqamik paarsisuusuusinnaapput, aatsaat tapisinissamut pisinnaatitaaffeqarpata.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkap aalajangersarpaa, utoqqalinermi pensionisialik aalajangersimasumik Kalaallit Nunaanni najugaqaruni aatsaat meeqqat tapiinik pissarsinissamut pisinnaatitaasoq. Aalajangersimasumik najugarisatq tassaavoq,

angerlarsimaffik siniffigisagaq, taamaallaat feeriami, suliffik peqqutigalugu angalanermi, napparsimanermi imaluunniit assingisaanik najortanngisaq, aamma angerlarsimaffimmi tassani pigisaqartariaqarpoq.

§ 13-imut

Imm. 1-mut

Aalajangersakkakut aalajangersarneqarpoq, meeqqanut tapit qaqugukkut atorunnaarsinneqartassanersut. Meeqqanut tapit, meeraq angerlarsimaffiup avataanut inissinneqaraangat atorunnaarsinneqassapput, tak. Imm. 1, nr. 1, imaluunniit tak. Imm. 1, nr. 2-4 naapertorlugit, inuusuttuaraq imminut pilersorsinnaanngoraangat.

Meeqqanut tapit peerneqarneri utoqqalinersialimmut pilersuisussaataasumut imaluunniit akilersuisussaataasumut allannguutinik malitseqartinneqartannginnissaat malugeqquneqassaaq.

Sulinikkut isertitat suulluunniit iseritatut akissarsiatut paasineqassapput.

Imm. 2-mut

Aalajangersagaq una meeqqat tapii pillugit malittarisassanik aalajangersaasinnaanissamut Naalakkersuisunut piginnaatitsivoq. Matumani pingaartumik akilersuutit annertussusissaannik aalajangersaasinnaaneq pineqarpoq, kiisalu taakkunannga akiliuteqarneq pineqarluni.

§ 15-imut

Imm. 1-imut

Siunnersuut malillugu inummut tapinik aqutsineq ingerlaannassaaq maleruagassat malillugit, maannamut malittarissat atuuttut malillugit. Siusinaartumik pensionisiaqalernissamut qinnuteqaatip suliarineranut atatillugu kommunip isummerfigissavaa qinnuteqartoq inummut tapinik pisariaqartitsinersoq. Siusinaartumik pensionisialik siusinaartumik pensionisianik pisartagaqalersinneqareernermi kingorna inummut tapinik pisariaqartitsilissagaluarpat, ataasiaannartumik aningaasartuutitut tunngasunik imaluunniit pissutsit nammineq atugarisaasa allannguuteqarnerisigut tamanna pillugu kommunimut qinnuteqartoqassaaq.

Inummut tapinik tunniussisarnermi kommunit periaasiannik misissuinerup takutippaa tulleriinneri malillugit kissermaat aamma katissimallutik aappariit/inooqatigiit aalajangersimasumik aningaasartuutit ilanngaatigereerlugit pensionisiaqartut qanoq amerlatigisunik aningaasaateqarnissaanni aningaasat ikinnerpaaffissaat kommunit aalajangersartaraat. Aningaasat taakku amerlassusii kommunimit kommunimut assigiinngisitaartorujussuupput. Kommunit inummut

tapinik tunniussisartuupput taamaattumillu pissusissamisoortuuvooq kommunit
ataavartumik inummut tapinik tunniussisarnermini malittarisassat
aalajangersartagaat assigiinngissinnaammata. Oqaatigineqassaaq inummut tapinik
tunniussisarneq pillugu tunaartarisassat kisiisa kommunit aalajangersarsinnaagaat,
pisullu ataasiakkaarlugit pensionsiaqartup pisariaqartitaanik naliliisoqartassasoq.

Ataasiaannartumik aningaasartuutitut nalinginnaasutut assersuutitut
taaneqarsinnaapput attuumassuteqarsinnaammata inummut tapinik tunniussinermi
taaneqarsinnaammata isarussanut, atisanut, pequtinut, ikiorsiissutinut immikkut
ittunut, angalanermut aningaasartuutitut naapertuuttunut assigisaannullu
aningaasartuutit. Pissusissamisoortuusinnaavoq inummut tapini namminerisamik
inigisamik iluarsartuussinermut tunniussisoqannginnissaa, tamatumani
siusinaartumik pensionisiallip nammineq pigisamisut inigisaata nalinganik
qaffaanerussammat pisortanit akilerneqartumik.

Siusinaartumik pensionisiallip inummut tapinik pisariaqartitsinera ataavartumik
naliliiffiiguartussaavaa ukiumut ataasiarluni pisartussamik. Aningaasaliissuteqarneq
eqqarsaatigineqaaqqissaaq kommunimit ilisimaneqalerpat siusinaartumik
pensionisiallip inuttut aningaasaqarnikkullu pissutsit atugarisai
allannguuteqarsimasut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkakut erseqqissarneqarpoq inummut tapit qaqugukkut
utertitassanngortillugit tunniuneqartassanersut.

Nr. 1-imut

Aningaasanik aqutsisinnaannginneq tassaasinnaavoq, pensionisiaqartup qaammatip
aallartinnerani aningaasaatinik tamaasa atortarpagit, taamaalilluni pensionisialik
qaammatip sinneranut imminut napatissinnaajunnaarluni, imaluunniit pensionisiallip
aningaasartuutimi killersimaarsinnaannginneri patsisigalugu.

Nr. 2-mut

Assersuutaasinnaavoq inuk sulinermi ajutoornini pissutigalugu siusinaartumik
pensionisialersinnaatitaalersoq. Siusinaartumik pensionisialik sulinermigut
isertitassaraluaminik annaasimasaminik kingusinnerusukkut taarsiiffigitippat
kommunimit piumasarineqarsinnaavoq inummut tapinik utertitsilluni
akiliisitsinissaq.

Imm. 3-mut

Inummut tapinik utertitsinissamat atatillugu piumasaqaataavoq siusinaartumik
pensionisiallip tamanna sioqqullugu utertitsilluni akiliisussaataitanerminik
ilisimatinneqarsimanissaa. Kommunip pissusaaffigaa uppersarsassallugu
siusinaartumik pensionisiallip tamatuminnga ilisimatinneqarsimanera.

Imm. 4-mut

Inummut tapi aatsaat tunniunneqarsinnaavoq, utoqqalinermi pensionisiaqartoq Kalaallit Nunaanni najugaqavissuuppat. Isumaginninnermi Qulakkeerineq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqaatigiissutaanni inummut tapi ilaatinneqanngilaq.

§ 16-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarput, inuit/ utoqqalinersiallit Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugallit utoqqalinersiassat pillugit, inummut tapit aamma meeqqanut tapit pillugit qinnuteqaateqarnermi pisorta qarfimmu sorlermut qinnuteqartoqartassanersoq. Utoqqalinermi pensionisiassat pillugit aamma tapit pillugit qinnuteqaateqarnermi immikkut immersugassaqaanngilaq.

Imm. 2-mut

Nunani Avannarlerni isumaqaatigiissut malillugu Isumaginninnermi Sillimmasiisartoqatigiit malittarisassa at pillugit allaffissornikkut ingerlanneqarnerat, Ilaqutariinnermut pisorta qarfiup ingerlatassaraa. Qinnuteqartut Kalaallit Nunaata avataaneersut qinnuteqaataat, nunami qinnuteqartup najugarisaani pisorta qarfiup, utoqqalinersiassanik qinnuteqaammik suliaqartup, qinnuteqaat Naalakkersuisunut nassiutassaraat.

Imm. 3-mut

Imm. 3-mi aalajangersakkani pingaarnerutillugit pineqartut tassaapput, inuit annertuumik innarluuteqarnertik peqqutigalugu, namminneerlutik utoqqalinersiaqalernissaminnik qinnuteqaasiorsinnaanngitsut.

§ 17-imut

Siusinaartumik pensionisiaqalissagaanni tamanna qinnutigeqqaartariaqarpoq taamalu pisartagaqalernissamut piumasaqaatit naammassineqarsimasussaallutik. Piumasaqaataavoq piginnaanngorsaqqissimanissap misilinneqarsimanissaa. Aatsaat piginnaanngorsaqqissimaneq misilinneqaaqarsimagaangat siusinaartumik pensionisisalernissaq anguneqarsinnaavoq, qinnuteqaat siusinnerusukkulluunniit tunniunneqarsimagaluarpat.

§ 18-imut

Imm. 1-imut

Aalajangersakkami aalajangersarneqarpoq, utoqqalinersiallip inuttut nammineq atukkamini allannguuteqartoqarnera pillugu nammineerluni nalunaaruteqartarnissaani pisussaaffigissagaa, assersuutigalugu katissimaguni

imaluunniit avissimaguni, aningaasaqarnermilu tungaatigut atukkaminik allangortoqarnera, assersuutigalugu isertaqarnerulerneq pillugu paasissutissiisarnissaq. Taakkununga ilaapput aamma siusinaartumik pensionisiallit kommunit aggorsimanerisa avataanni najugallit, Inunnik Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqaatigiissutaat malillugu pisartagaqartut.

Imm. 2-mut

Aalajangersakkami qularutissaanngitsumik aalajangersarneqarpoq siusinaartumik pensionisiaqarsinnaatitaaneq annaaneqartartoq tamatumunnga piunasaqaatit atuukkunnaaraangata imaluunniit pisartagaqalernissamik akuersissuteqarsimaneq eqqunngitsumik tunngaveqarsimappat. Aalajangersakkami pingaartumik pineqartutut attuumassuteqarsinnaasut ikittuinnaasulli tassaapput inuit piffissap ingerlanerani inuussutissarsioqqissinnaalersimasut. Aalajangersagaq aammattaaq atuutilissaaq ikittuinnartigut pisartooq tassalu assersuutigalugu inuup nakorsamit uppersaammik atornerluinermigut allatulluunniit paasissutissanik eqqunngitsunik tunniussinermigut pisartagaqarsinnaalersimanerani.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami kommuni pisinnaatitaaffilerneqarpoq siusinaartumik pensionisianik amerlanaarinnissimanermi pensionisiassanik tunisinermini tulliuuttuni ilanngaassinnaatitaassasoq. Ilangaassisinnaaneq aatsaat pissaaq siusinaartumik pensionisiallip kommuni eqqunngitsunik paasissutissisimappagu imaluunniit pissutsinik siusinaartumik pensionisiap annertussusaanut pingaarutilinnik nipangiussiinnarsimappat. Kommuni kukkuluttornikkut amerlavallaanik pensionisisitsisimappat kukkunernullu siusinaartumik pensionisialik pisuussuteqanngippat, utertitseqquisoqarsinnaanngilaq ilanngaassisoqarsinnaananiluunniit, taamaallaat siusinaartumik pensionisialimmit erseqqissumik takuneqarsinnaappat pensionisiat amerlanaagaasimani.

Kommunip kukkuluttornikkut assersuutigalugu pensionisiassat aningaasartaanni 0 inissittoorsimappagu soorlu qaammammi siusinaartumik pensionisiassat tunniunneqartut 65.000 kruuninngortillugit nalinginnaasumik 6.500 kruuniusussaagaluartut, siusinaartumik pensionisiallip naatsorsuutigisinnaanngilaa siusinaartumik pensionisiassani eqqortumik tunngaveqarlutik tunniunneqarsimasut. Kommunip periarfissaqassaaq pensionisianik iluarsiinissaminut imaluunniit amerlanaarlugit tunniussanik utertitseqquissalluni.

Utertitseqqusinermi imaluunniit akiligassiinermi piunasaqaataanngilaq paasissutissanik kukkusunik tunniussisimanerup siusinaartumik pensionisiallip tungaaniit ajortumik siunertaqarluni pisimanissaanik isumaqarnissaq. Naammappoq ilimagissallugu kukkunerup siusinaartumik pensionisialimmut tutsinnissaa.

Siusinaartumik pensionisiani kiisalu utoqqalinermi pensionisiani akiligassiisoqarsinnaavoq pineqartoq utoqqalinermi pensionisiaqalernermini suli

kommunimut akiligassaqqarpat. Aammattaaq pensionisiani kiisalu inummut tapini akiligassiisoqarsinnaavoq. Meeqqanut tapini akiligassiisoqarsinnaanngilaq.

Kommunip siusinaartumik pensionisiat eqqarsaatigalugit utertitsilluni akiligassiinissaq imaluunniit ilanngaassinissaq aalajangiuppagu tamanna pissaaq illuatungerisap tusarniaavigineqarnissaa il.il. pillugit Pisortat Ingerlatsiviini sullissinissamut Inatsisartut peqqussutaat kiisalu Kalaallit Nunaanni eqqartuussiveqarnermi inatsisip pinngitsaaliissummik akileeqqusisarnerani aalajangersakkat naapertorlugit, taamaaliornikkut siusinaartumik pensionisialik pensionisiami sinnerinik inuussutissaqarsinnaaqullugu. Pisuni ataasiakkaani isummerfigineqartassaaq siusinaartumik pensionisiallip pisartakkamini qanoq annertutigisut pinngitsoorsinnaanera.

§ 19-imut

Aalajangersakkap assigaa § 11-mi imm. 2-mi atuuttoq tassani erseqqissarneqarluni siusinaartumik pensionisiallit ingerlaannarlutik utoqqalinermi pensionisiaqalersinnaasut 65-inik ukioqaleraangamik. Aalajangersakkami § 29-mi imm. 2-mut innersuussinikkut erseqqissarneqarpoq qanoq utoqqaatiginissamik piumasaaqatip ikaarsaariarnermi aalaja-ngersagaq malikkaa. Tamanna isumaqarpoq siusinaartumik pensionisiat 31. december 2008 tikillugu tunniunneqarsinnaasut inunnut 18-it 63-illu akornanni ukiulinnut. 1. januar 2009-miit 31. december 2009 ilanngullugu siusinaartumik pensionisiat tunniunneqarsinnaapput inunnut 18-it 64-illu akornanni ukiulinnut kiisalu 1. januar 2010-miit siusinaartumik pensionisiat tunniunneqarsinnaapput inunnut 18-it 65-illu akornanni ukiulinnut. Ikaarsaariarnermi aalajangersakkamut innersuussineq isumaqarpoq siusinaartumik pensionisiallit 1. januar 2009 aallarnerfigalugu kiisalu 31. December 2009 tikillugu 64-inik ukioqalersussat ingerlaannarlutik utoqqalinermi pensionisiaqalissasut.

Kommunalbestyrelsip akisussaaffigaa siusinaartumik pensionisianik pisartagallit eqqortumik tunineqarnissaat pingaartuuvorlu kommunip tamatuminnga eqeersimaarfigninnissaa, tassami siusinaartumik pensionisiat utoqqalinermilu pensionisiat aningaasalersugaaneri assigiinngimmata.

§ 20 -mut

Siusinaartumik pensionisiat aamma tapeqartitsisoqarpat tapit qaammamut siumoortumik tunniunneqartassapput. Assersuutigalugu januaarip qaammataani siusinaartumik pensionisiassat januarip naanerani ullormi aningaaseriviup amaffiani kingullermi ikineqareersimassapput.

§ 21-mut

Siusinaartumik pensionisiaqartup pensionisiai kommunip erseqqissumik nalileereerluni aqussinnaavai. Tassa imaappoq siusinaartumik pensionisialik

aningsaasaqarnikkut illersor-neqarsinnaanngitsumik iliuseqarpat, assersuutigalugu ani-ngaasaatimi ullormi tunniussivimmi tamaasa atornerisigut pineqartup aalajangersimasumik aningaasartuutini akilersinnaanngippagit imminulluunniit pilersorsinnaanngippat imaluunniit siusinaartumik pensionisiallip aningaasartuutini naammaginartumik aqussinnaajunnaarpagit.

Aalajangersagarli tamatuma paarlattuanik siusinaartumik pensionisiaqartup kommuni qaammammoortumik siumut tunniussisarnermit allaasumik tunniussisaqullugu qinnuiginninnissaanut inatsisitigut tunngavissiiingilaq. Siusinaartumik pensionisiat ikinnerusukkuutaarlugit naafferartumik tunniunneqartarnerat siusinaartumik pensionisiallip iluariinnarpagu kommunip pensionisianik aqutsisuunissaa siunertaanngilaq. Aalajangersakkamilli inerteqqutigingilaa kommunip taamatut piumaffigineqaruni taamaalorsinnaanera.

§ 22-mut

Imm. 1-imut

Siusinaartumik pensionisianik tunniussisarneq toqusoqarneratigut siusinaartumillu pensionisiaqassagaanni piumasaqaatit, assersuutigalugu pineqartup inuussutissarsioqqissinnaalerneratigut imaluunniit Kalaallit Nunaanniit allamut nuunnikkut, eqqortinneqarunnaarnerisigut unitsinneqartassapput.

Pingaarnertut malittarisassaq unaavoq pensionisiat siusinaartumik pensionisiaqartup pensionisiaqarsinnaajunnaarneranit qaammatip tulluuttup naaneranut tunniunneqartassasut. Pensionisiaqartoq februarimi toquppat pensionisiat martsip qaammataa ilanngullugu tunniunneqassapput.

Taamaattorli pensionisianik tunniussisarneq Kalaallit Nunaanniit allamut nuunnermi qaammatip naanerani unitsinneqassaaq. Taamaattorli siusinaartumik pensionisiaqartoq Nunani Avannarlerni nunat ilaannut imaluunniit EUS-imik isumaqatigissutip iluani nunamut nuukkuni pensioninik tunineqarsinnaatitaasinnaavoq.

Kalaallit Nunaata avataaniikkallarnermi assersuutigalugu sulinngiffeqarnermi, peqqissarnermi assigisaanilluunniit pisoqartillugu siusinaartumik pensionisiaqartitaaneq atuutissaaq, siusinaartumik pensionisiallip Kalaallit Nunaanni aalajangersimasumik najugaqarnini attatiinnarpagu. Siusinaartumik pensionisialik piffissami sivisunerusumik Kalaallit Nunaata avataaniippat tamanna erseqqissumik naliliiffigineqassaaq aalajangiiffigineqarlunilu. Taamaattorli ukiup ataatsip iluani qaammatini pingasuni Kalaallit Nunaata avataaniinneq (assersuutigalugu sulinngiffeqarluni, peqqissarluni assigisaanilluunniit suliaqarluni) sivikinnerusumik avataaniinnertut nalilerneqassaaq.

Imm. 2-mut

Siusinaartumik pensionisialik 2006-imi januaarip qaammataani maqaasineqartutut nalunaarutigineqarpat siusinaartumik pensionisiaqartitsineq unitsinneqassaaq qaammatit pingasut qaangiunneranni, tassalu 2006-imi apriliip naanerani, taamaalinerani uppersarneqarsinnaanngippat siusinaartumik pensionisiallip suli uumanera. Siusinaartumik pensionisiaqartitaaneq unitsinneqavissaaq ukiup ataatsip ingerlareernerani uppersarneqarsinnaanngippat siusinaartumik pensionisiallip suli uumanera. Imaappoq siusinaartumik pensionisiaqartitaaneq atorunnaassaaq 2007-imi januaarip qaammataani.

Uppersaaneq pisinnaavoq oqartussaasut allat uppersaatinnerisigut, assersuutigalugu politiit imaluunniit nammineq kommunimut ornigulluni uppersaanikkut.

§ 23-mut

Aalajangersakkakkut erseqqissarneqarpoq pensionisiat siusinaartumik pensionisiaqartup pilersornissaminut tunngavigisaasa innarlerneqannginnissaat aalajangersakkakkut qulakkeerneqassasoq, tassunga ilanngullugu ilanngaassinikkut imaluunniit allatigut eqqartuussivimmi suliaassanngortitsinikkut. Tassani isumagineqarpoq siusinaartumik pensionisiallip akiitsoqarfiisa pisassatik piniarsinnaanngimmatigik sisuinaartumik pensionisianik ilanngaassineq aqcutigalugu. Eqqartuussivikkut suliaassanngortitsisarneq innersuussutigalugu siunertarineqarpoq allatigut pinngitsaaliinikkut siusinaartumik pensionisianit akiliisitsiniartoqarsinnaanera.

Aalajangersakkalli ajornartinngilaa kommunip ilanngaassisinnaanera imaluunniit utertitseqquisinnaanera, takuuk innersuutigineqartoq § 15-imi imm. 2 aamma § 18-imi imm. 3.

Siusinaartumik pensionisiat siunertaminnut annertunerpaamik atorneqarnissaat aalajangersakkamit qulakkeerniarneqarpoq, inuuniarnikkut naammaginarumik atugaqarnissamut akiliuteqarsinnaanermik qulakkeerisuusumik.

§ 24-mut

Erseqqissarneqarpoq kommunalbestyrelsip Naalakkersuisullu aalajangiineri Inunnik Isumaginnittoqarfiup aquneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaanni nr. 11-mi, 12. november 2001-imeersumi aalajangersakkat naapertorlugit naammagittaalliutigineqarsinnaammata, takuuk § 8-mi imm. 4. § 8-mi imm. 4 naapertorlugu inunnik isumaginnittoqarfiup aquneqarnera aaqqissuussaanelu pillugit Inatsisartut peqqussutaat naapertorlugu Isumaginninnermi Maalaaruteqartarfiup piffissaliussamik eqquutitsinnginneq immikkut isiginiarsinnaavaa tamatumunnga pissutaappata pissutsit pineqartup pisuussutiginngisai.

§ 25-mut

Imm. 1-imut

Peqqussut malillugu aningaasartuutit Namminersornerullutik Oqartussat kommunillu akornanni qanoq agguataarneqarnissaat aalajangersakkakut erseqqissarneqarpoq. Siusinaartumik pensionisanut, taakkununga ilanngullugit meeqqanut tapit, takuuk § 13, aningaasartuutit avinneqassapput 50 %-ii Nunap Karsianit 50 %-iilu kommuninit, inummulli tapinut takuuk § 14, aningaasartuutit kommuninit aningaasartuutigineqassapput.

Imm. 2-mut

Siusinaartumik pensionisialinnut kommunit aggorneqarsimanerisa avataani najugalinnut siusinaartumik pensionisianut aningaasartuutit, meeqqanut tapit inummullu tapit Nunap Karsianit akilerneqartassapput. Tassani aamma Naalackersuisut qinnuteqaatinik suliarittuussapput, takuuk § 16.

Imm. 3-mut

Inunnik Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaammi malittarisassat malillugit siusinaartumik pensionisialinnut aningaasartuutit Nunap Karsianit akilerneqartassapput. Imaappoq siusinaartumik pensionisiallit Danmarkip, Savalimmiut Kalaallillu Nunaata avataanni najugalit Inunnik Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaanni piunasaqaatinik naammassinnittut. Tamanna pissuteqarpoq Inunnik Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Nunat Avannarliit Isumaqatigiissutaanni malittarisassat naapertorlugit siusinaartumik pensionisiaqalernissamik qinnuteqaatinik Naalackersuisut suliarinnittussaataanerat.

Imm. 4-mut

Siusinaartumik pensionisiat allaffissornikkut suliarineqarnerannut aningaasartuutit kommunit nammineq akiligassaraat, taamalu Naalackersuisut namminneq akiligassaralugit siusinaartumik pensionisiallit kommunit aggorsimanerisa avataanniittut kiisalu inuit Inunnik Isumaginninnikkut Isumannaallisaaneq pillugu Isumaqatigiissutsummi malittarisassat naapertorlugit allaffissornikkut suliarineqarnerannut tunngasut.

Imm. 5-imut

Aalajangersakkakut erseqqissarneqarpoq inunnut 1. januar 2002 piginnaangorsaaqqinneq pillugu peqqussutip atuutilerfia sioqqullugu siusinaartumik pensionisiaqalersinneqarsimasunut immikkut ittumik aningaasalersuineq atuuttoq. Tamanna atuuppoq siusinaartumik pensionisianut, meeqqanut tapinut kiisalu inummut tapinut.

§ 26 -mut

Aalajangersarneqarpoq Naalakkersuisut naatsorsuutininik saqqummiussisarneq kukkunersiuinerlu pillugit malittarisassanik erseqqinnerusunik aalajangersaassasut. Assersuutitut taaneqarsinnaavoq Namminersornerullutik Oqartussat kontoliisarneq pillugu Ilitsersuutaanni ilaatigut uppersaatinik tunniussisussaataitanermut kommuninullu utertitassanik uninngatitsisinaanermut malittarisassat pioreermata.

§ 27-mut

Aalajangersakkap erseqqissarpaa kommunit maannamut Naalakkersuisunut kommunimi siusinaartumik pensionisiallit pillugit paasissutissanik nassiussisussaataitanerat, tamanna Namminersornerullutik Oqartussani Kontoliisarneq pillugu ilitsersuut najoqqutaralugu. Matumani erseqqissarneqarpoq pisussaataitaneq taamaallaat naatsorsueqqissaarnermi paasissutissat pineqarmata, taamaattumillu innunut ataasiakkaanut paasissutissat pineqaratik, kiisalu paasissutissat nalunaarutigineqartassammata kvartalikkaarlugit ukiumoortumillu, kiisalu piffissami aalajangersimasumi, tassa kvartalip imaluunniit ukiup naanerani qaammatip ataatsip kingorna.

Suliami tassani KANUKOKA taarsiivigineqassanngilaq tamanna tapiissutit pillugit isumaqatiginninninniarnerni siusinnerusukkulli pereermat.

Imm. 2-mut

Naalakkersuisut pisinnaatinneqarput nalunaarusiat imaasa ilusissaanillu malittarisassanik aalajangiisinnaanermik, aammalu ilaatigut piumasarineqassalluni nalunaarusioriaaseq qarasaasiatigut pissasoq, matumani internet aqqutigalugu. Kommunit pisussaaffiginngilaat sukumiinerusumik paasissutissanik nalunaaruteqarnissartik, malittarisassani taamaattuni atuuttuni pioreersut saniatigut.

Naalakkersuisut periarfissaqarput annertuumik missiliinissamut sinaakkusiissallutik, aalajangersaanermi paasissutissat suut nalunaarutigineqarnissaannut piumasaqarnissamut, siusinaartumik pensionisaqarneq pillugu pissutsinik malinnaanissamut paasissutissat attuumassuteqarpata. Paasissutissat naleqquttut assersuutigalugu aningaasat annertussusaannut, tunniussiffinnut, tunniunneqartut agguarnerinut, pensionisianullu tapinut, pissarsisartut amerlassusaat il.il. tunngasuusinnaapput. Paasissutissat sukumiinerusumik agguataarsimanissaat piumasarineqarsinnaapput, assersuutigalugu pissarsisartut ukiui malillugit agguataarinerit, suaassuseq, ilinniagaqarneq, ataatsimut isertitat, qanga pensionisiaqalerneq pisimanersoq, il.il. Taamaattorli nalunaaruteqartussaataitaneq paasissutissanut kommuninit pigineqareersunut taamaallaat tunngavoq.

Inatsisartut Aningaasaqarnermut Ataatsimiititaliaata arlaleriarluni ujartortarsimavai isumaginninnerup iluani naatsorsueqqissaarnermi atortussat, kingullermik ujartuisoqarluni ataatsimiititaliap 2007-mi Aningaasanut Inatsisissamut tunngatillugu

isumaliutissiissutaani. Ilanngullugu nalunaarutigineqarpoq pisariaqassappat Naalackersuisut malittarisassiornikkut tun-ngavissiissasut taamaaliornikkut qulakkeerniarlugu paasissutissat pisariaqartunik ataavartumik pilersuisoqalernissaa.

§ 28-mut

Imm. 1-imut

Aalajangersagaq nutaajuvoq Naalackersuisullu periarfissillugit aningaasat kommuninut utertitassat uninngatissinnaallugit inatsit manna malillugu, taakku § 26 malillugu naatsorsuutitigut kukkunersiunikullu pisussaaffitik malinngippatigut imaluunniit § 27 malillugu naatsorsueqqissaarnermi paasissutissanik nalunaaruteqanngippata. Uninngatitsineq pisinnaavoq sumiginnaaneq naatsorsuusiornissap imaluunniit nalunaarusiornissap pisimanninneranik peqquteqarpat imaluunniit amigartumik pisimanagera apeqqutaatinnagu, unioqqutitsinerlu peqqussummi aalajangersakkanut imaluunniit Naalackersuisut maleruagassiaannut attuumasinnaavoq. Piumasaqaataannngilaq sumiginnaaneq Naalackersuisut aningaasatigut utertitassaannut angissusiliinermut kinguneqarnissaa.

Aningaasatigut utertitassanik uninngatitsinissamik aalajangerneq imaluunniit uninngatitsiuiarnissaaq naleqqatigiissaarnermi tunngavik isigalugu pissaaq, taamaasilluni aningaasat uninngatinneqartariaqanngitsut, tamakkiisumik naliliineq aallaavigalugu sumiginnaanermut erseqqissumik tulluutinngippat. Annikinnerusumik sumiginnaanermi aningaasat ilaannik uninngatitsinnaaneq atorneqarsinnaavoq.

Eqqortumik nalunaarsuineq pippat, Naalackersuisut kinguarsaanatik aningaasat tunniunneqartussanngortut tunniutissavaat, taakku aalajangersagaq matumami pineqartoq malillugu uninngatinneqarsimasut. Aningaasat Naalackersuisunit uninngatinneqarsimasut ernialersorneqartussaannngillat.

Naatsorsuusiornissamat, kukkunersuinissamat imaluunniit nalunaarusiornissamat pisussaaffiit sakkortusisat allaffissornikkut artukkiineq imaluunniit annikinnerusumik kommunini artukkiineq kingunerippassuk, tamatumunnga iluarsiiisoqarsinnaavoq kommuninut tapiissutit aalajangersarneqarnerannut atatillugu, tassami pisussaaffiit malinneqartussaareermmata piffissamiit allannguutit atuutilerfianniit. Iluarsiiineq assersuutigalugu naleqquttuusinnaavoq pissutsini, aalajangersimasunik aningaasartuuteqarnerulerneq pippat qarasaasianik pisarialimmik nutarterinissanut, qarasaasiatigut paasissutissanik toqqorsivinnut isersinnaanermut pilersitsinissamat il.il.

Imm. 2-mut

Innuttaasup siusinaartumik pensionisiaqalersinnaanerani imaluunniit siusinaartumik pensionisianik tunineqartussaana, matumani ilanngullugu inummut tapit, atuuppoq aningaasanik utertitassanik il.il. uninngatitsinnaanermut attaveqanngitsumik. Kommunip taamaattumik uninngatitsineq atorniarsinnaanngilaa innuttaasumut

naleqqiullugu aammalu pisariaqartumik aningaasat amigaatigineqartut allatut iliorluni matusariaqarlugit.

§ 29 –mut

Imm. 1-imut

Siunnersuutigineqarpoq peqqussut 1. juli 2007-imiit peqqussut atuutilissasoq.

Imm. 2-mut

Ukiuni 2008-miit 2010-p tungaanut ukiunik killissarititaasut qaffakkiartornerannik malitseqartoq pissutigalugu, pisariaqarsimavoq ikaarsaariarnermi malittarisassanik ilanngussinissaq siusinaartumik pensionisiat pillugit malittarisassani, taamaalilluni ukiunik killissarititaasut siusinaartumik pensionisiaqarneq pillugu Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummi kiisalu utoqqalinermi pensionisiat pillugit Inatsisartut peqqussutissaattut siunnersuummi malittarisassanut naleqquttunngorsarneqarsimallutik. Ukiunik killissarititaasut malittarisassani marluusuni naleqquttunngorsarneqanngippata tamatuma kingunerisussaavaa inuit isertitaqaataasumik suliffik aqutigalugu aammalu siusinaartumik pensionisianik imaluunniit utoqqalinermi pensionisianik pisartagaqarsinnaannginnermikku imminnut pilersorsinnaajunnaarnissaat.

Imm. 3-mut

Aalajangersakkami erseqqissarneqarpoq pisortani pensionit pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaanni nr. 19-imi, 21. november 2003-meersumi meeqqanut tapit, isertitat aqqiiffigineqartarnerat aammalu pensionisiat tunniunneqartarnerat pillugit aalajangersakkat sulii atuutissammata allanik taarserneqarnissamik imaluunniit atorunnaarsinneqarnissamik tungaannut.